

FV 7634 Bergvikveien inkl. GVS

Risiko for spredning av fremmede arter som følge av disponering av masser på eiendom utenfor tiltaksområdet

Nordland fylkeskommune og Hadsel kommune

Dato: 2. Oktober 2023

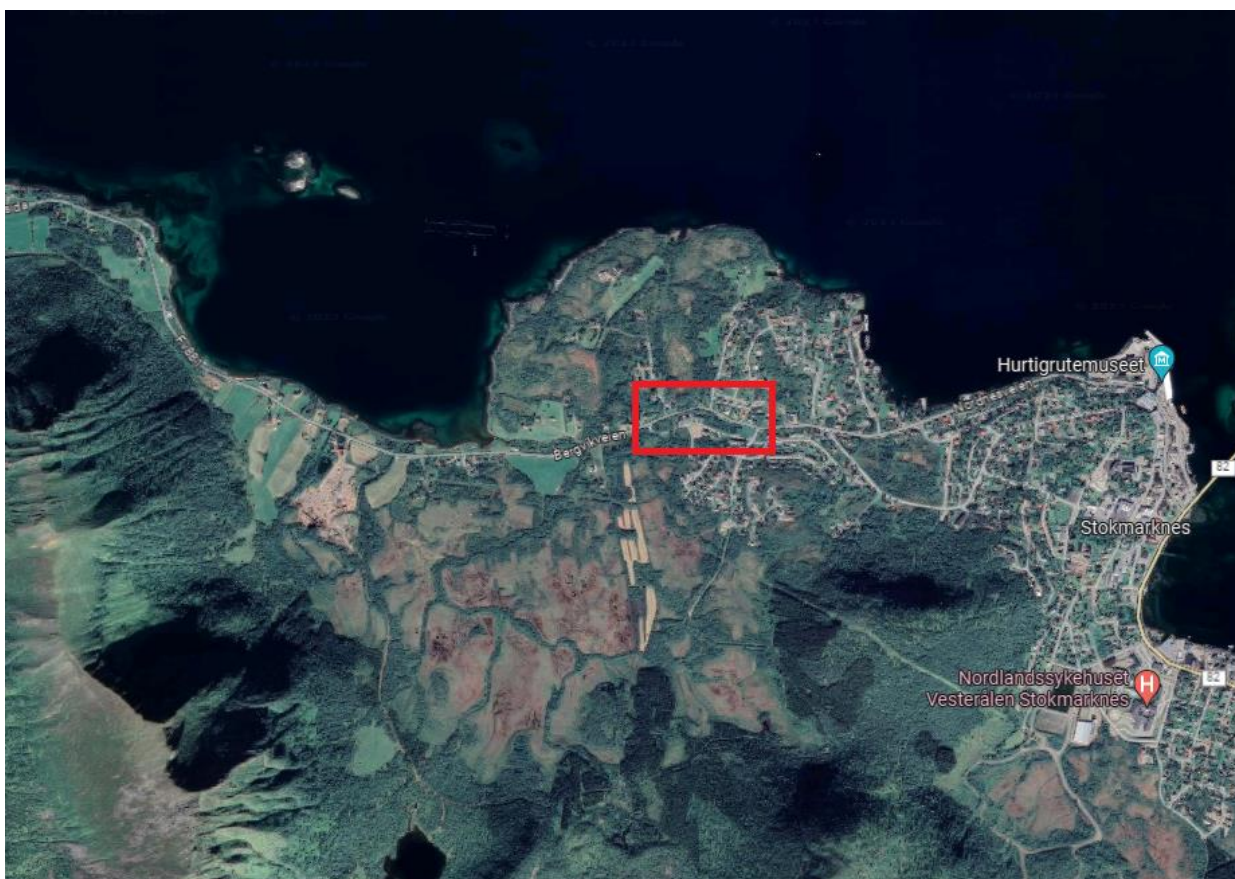
Innhold

1	Introduksjon	2
2	Disponering av overskuddsmasser	3
2.1	Tiltakshavers ansvar	3
3	Forekomst av fremmede arter på tiltaksområdet	4
4	Foreslått disponering av overskuddsmasser	5
5	Vurdering av risiko og tiltak	6
6	Konklusjon	7
7	Referanser	8

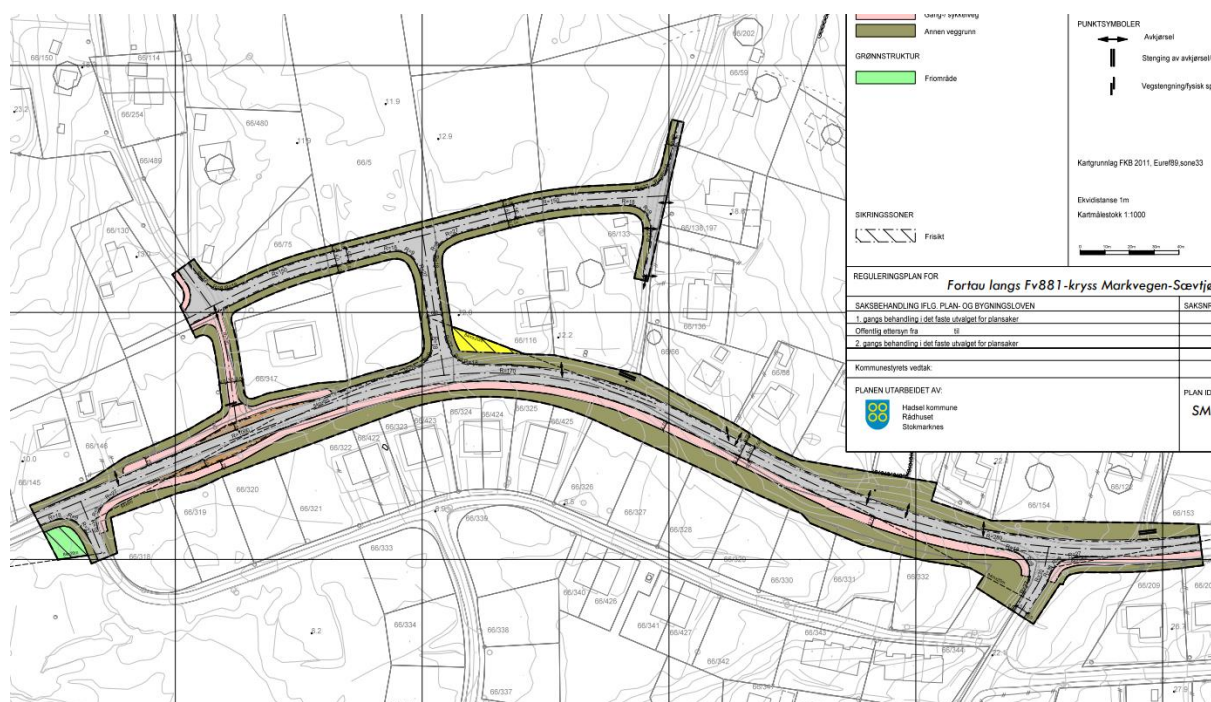
1 Introduksjon

Nordland fylkeskommune (NFK) skal, i samarbeid med Hadsel kommune (HK), etablere en gang- og sykkelvei (GSV) langs Fv. 7634 Bergvikveien i Tømmervika på Stokmarknes, se Figur 1.1. Arbeidet vil foregå langs deler av Fv. 7634, mellom kryssene med Markveien og Sævtjønnveien inkludert to busslommer. Fylkesveien skal på samme strekning flyttes noe og reetableres. GSV skiller fra fylkesvei med kantstein. I tillegg skal det gjøres noe oppgradering av VA-anlegget, samt installeres nytt gatelysanlegg. Tiltaksområdet slik det er vist i reguleringsplanen fremgår av Figur 1.2.

Strekningen tilknyttet fylkesveien er 425 meter lang og har fartsgrense 50 km/t og ÅDT på 1000. Områdene som grenser til fylkesveien er primært hager og private eiendommer med noe innslag av ubebygde arealer. Den kommunale veien inkludert tilkomster til private eiendommer skal etableres nord på tiltaksområdet hvor det i dag er en torvmyr.

Figur 1.1. Satellittbilde hentet fra Google Maps med avgrensning for planområde merket med rød firkant.

Figur 1.2. Oversiktskart for planområde hentet fra reguleringsplanen til Hadsel kommune.

2 Disponering av overskuddsmasser

I prosjektet er det estimert et masseoverskudd på totalt 12 676 m³. De aktuelle massene fordeles som følger mellom tiltakshaverne:

- Nordland fylkeskommune: 10 054 m³
- Hadsel kommune: 2 622 m³

Gjennom skrivebordskartlegging er det ikke funnet grunnlag for mistanke om forurenset grunn. Med mindre det under graving oppdages tegn som gir grunn til å revurdere, antas det derfor at massene rene. En kartlegging har imidlertid vist at deler av arealene hvor det skal graves er infisert med fremmede arter. Overskuddsmasser fra disse arealene planlegges fraktet til godkjent avfallsmottak og dette er estimert til 4 411 m³. Øvrige overskuddsmasser var opprinnelig planlagt deponert på et areal innenfor tiltaksområdet, men etter nærmere geotekniske vurderinger ble det avklart at stabiliteten ikke er tilstrekkelig til at massene kan legges her. Som alternativ har det derfor blitt utpekt en landbrukseiendom i en avstand på 6-7 kilometer fra tiltaksområdet. Dersom denne løsningen skal gjennomføres kreves for det første at nødvendige myndighetstillatelser foreligger. I tillegg gjøres det gjennom dette notatet en vurdering av om risikoen forbundet med spredning av fremmede arter er akseptabel.

2.1 Tiltakshavers ansvar

Naturmangfoldloven og forskriften om fremmede organismer krever at det utvises aktsomhet for å unngå spredning av fremmede arter og beskytte biologisk mangfold.

Ifølge forskriften om fremmede organismer må den som er ansvarlig for aktiviteter som kan medføre utilsiktet spredning av fremmede organismer:

- Ha kunnskap om risikoen for uheldige følger for biologisk mangfold og nødvendige tiltak.
- Treffe forebyggende tiltak for å hindre uheldige følger og raskt avdekke utilsiktet spredning.

Alternativet "levering til lovlig avfallsanlegg" kan benyttes for å tilfredsstille aktsomhetsplikten.

3 Forekomst av fremmede arter på tiltaksområdet

Det er gjennomført kartlegginger av planområdet; først i 2017 av Norsk Landbruksrådgivning [1] og senest i 2023 av NIRAS Norge [2] hvor ått ulike fremmedarter ble funnet, se Figur 3.1.

Figur 3.1. Enkelt kart (open street) med matrikkel og kartfesting av påviste fremmede arter i området.

4 Foreslått disponering av overskuddsmasser

Eiendommen hvor overskuddsmasser er foreslått benyttet har G.nr/Bnr 81/14 og grenser til Stokmarknes lufthavn på sørspissen av Langøya. Dette er en landbrukseiendom som i tillegg til flyplassen avgrenses av fylkesveg 82 i nord, lokalvei og elv i vest, se Figur 4.1. I øst grenser eiendommen mot et annet jorde hvor det også foregår landbruk.

En vurdering av om disponeringsløsningen utløser søknadsplikt etter aktuelle lover og forskrifter er nærmere oppsummert i et eget notat [3]. Landbruksavdelingen i Hadsel kommune vurderer tiltaket som et jordforbedringstiltak og ikke en deponering, siden massene blir tatt hånd om og fordelt på jordstykket i rimelig tid etter at de er tilgjengelig for bonden etter transport. På det tiltenkte arealet består jorden i stor grad av skjellsand dekket med et lag jord. Jordlaget har blitt tynnere de siste årene, noe som har ført til at arealet er svært utsatt for tørke. Et så tynt jordsmonn har også ført til at avlingene de senere år er redusert. Landbruksavdelingen mener derfor at dette tiltaket er meget godt. Arealet som bør tilføres jordmasser er ca. 45 daa i ca. 10-30 cm dybde.

Figur 4.1: Areal hvor masser vurderes benyttet ligger innenfor rødt rektangel. (Bakgrunnsfoto hentet fra Statens kartverk/Naturbase).

5 Vurdering av risiko og tiltak

Generelle risikoreducerende tiltak for håndtering av fremmede arter innenfor tiltaksområdet er gitt i YM-planen for prosjektet og må følges opp under anleggsarbeidet. I dette kapitlet omtales risiko forbundet med flytting av masser til landbrukseiendommen som beskrevet i foregående kapittel.

Selv om kartleggingen som er gjort i prosjektet forteller noe hvilke områder som er infisert med ulike arter, vil den ikke kunne si med sikkerhet at øvrige områder er helt rene. Det er ikke realistisk at alle arter og individer oppdages gjennom en befaring. Fremmedartslista inneholder svært mange arter og sannsynligheten for å oppdage planter avhenger også av på hvilket stadium i vekstsesongen de befinner seg og hvor kompleks vegetasjonen er. Siden mange fremmedarter er påvist i området er det sannsynlig at også overskuddsmasser fra øvrige deler av området kan inneholde frø eller plantedeler fra fremmede arter og dermed medføre en viss spredningsrisiko dersom de flyttes.

En annen avgjørende faktor for risikoen er om områdene rundt stedet hvor masser skal tilføres er spesielt verdifull natur eller har forekomster av rødlistede (truede) planter. I en slik situasjon vil konsekvensene være større dersom fremmede arter skulle etablere seg. I dette tilfellet er eiendommen relativt godt avgrenset i og med at den omkranses av vei, flyplass og andre jordbruksområder. Miljødirektoratets database (Naturbase) inneholder heller ingen registreringer av vernede områder eller rødlistede planter i umiddelbar nærhet. (Dette utelukker likevel ikke at rødlistede planter kan finnes). Derimot er det registrert observasjoner av en rekke rødlistede fuglearter, men det er ikke grunn til å anta eventuell spredning av fremmede arter vil ha noen vesentlig negativ innvirkning på livsbetingelsene for disse artene. Derimot bør det unngås å legge ut masser i fuglenes hekkesesong.

Videre er det også av betydning hvordan eiendommen driftes. Aktiv bruk av arealet er en fordel siden pløying og slått vil gjøre det vanskeligere for mange arter å etablere seg.

Til slutt kommer også artenes iboende risiko; enkelte arter har spesielt stort spredningspotensial og/eller økologisk effekt og enkelte krever spesiell håndtering for å bekjempes. Mer om dette kan finnes i Miljødirektoratets veileder om håndtering av fremmede arter [4]. For eksempel har parkslirekne ekstrem evne til vegetativ formering, og har jordstengler som kan gå opptil 7 m ut, og 3 m dypt fra morplanten.

En oversikt over uønskede hendelser og risikoreducerende tiltak er gitt i Tabell 1.

Tabell 1: Uønskede hendelser i forbindelse med fremmede arter ved disponering av masser på eiendom utenfor tiltaksområdet.

Uønsket hendelse	Årsak	Tiltak
Jordmasser fra områder hvor det er påvist fremmede arter fraktes til landbrukseiendommen i stedet for til avfallsmottak.	Avgrensning av arealer ikke tilstrekkelig presis. Maskiner ikke rengjort. Masser blandes ved mellomlagring.	Legge inn sikkerhetsmargin ved oppgraving av masser fra områder der fremmede arter er påvist. Sørge for at disse massene ikke blandes med øvrige overskuddsmasser og at maskiner rengjøres etter at de har vært i kontakt med infiserte masser. Ta hensyn til at enkelte arter krever særlige hensyn.

Uønsket hendelse	Årsak	Tiltak
Jordmasser inneholder fremmede arter som ikke ble oppdaget ved kartlegging. Artene etablerer seg og spres videre til tilgrensende arealer.	Spredning fra randsoner eller via elv/bekk.	Unngå å legge jordmasser helt i ytterkanten av jordet slik at arter kan etablere seg på områder som ikke slås eller at frø og plantedeler kan havne i elver og bekker og spres via transport i disse.
Eiendommen driftes ikke etter at jordmasser er lagt ut.	Brudd på forutsetninger lagt til grunn ved vurdering av disponeringsløsningen.	Det bør settes som forutsetning at eiendommen driftes aktivt etter at jordmassene er tilført for å hindre at eventuelle fremmede arter får gode vekstvilkår og dermed kan spre seg videre.
Manglende oppfølging dersom det oppstår spredning av fremmede arter.	Eier av landbruks-eiendommen er ikke informert om risiko, tiltaket følges ikke opp av kommunen.	Like etter avslutning av tiltaket vil det vil være vanskelig å se om fremmede arter har blitt spredt. En bør derfor gjøre en etterundersøkelse for å avdekke om arbeidet har ført til spredning, og eventuelt iverksette tiltak dersom dette anses som nødvendig.

6 Konklusjon

Rapporten omhandler disponering av overskuddsmasser fra arealer hvor fremmede arter ikke er påvist, men hvor det likevel er en viss sannsynlighet for at slike arter kan være tilstede. Massene er planlagt brukt til jordforbedring på landbrukseiendom G.nr/B.nr 81/14. Dersom forutsetningene lagt til grunn i denne rapporten består, og tiltakene foreslått i kapittel 5 følges opp, anses risikoen forbundet med spredning av fremmede arter som akseptabel og i tråd med aktsomhetsprinsippet i naturmangfoldloven.

Referanser

- [1] Norsk landbruksrådgivning Nordland, Befaring trase gangveg Bergviksveien og nyetablering veg for boligområde Stokmarknes, Hadsel kommune, 2017.
- [2] NIRAS Norge AS, Fv. 7634 Bergviksveien Kartlegging av fremmede arter, 2023.
- [3] NIRAS Norge AS, FV. 7634 Bergvikveien inkl. GVS - Vurdering av søknadsplikt for disponering av masser, 2023.
- [4] Miljødirektoratet, «Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter,» 2018.